

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
T.a.v. mevrouw dr. G. Ter Horst
Postbus 20011
2500 EA 'S-GRAVENHAGE

doorkiesnummer (070) 373 8314	uw kenmerk	bijlage(n) 0
betreft Reactie op hoofdlijnenbrief drugsbeleid	ons kenmerk BABVI/U200902197	datum 12 november 2009

Geachte mevrouw Ter Horst,

Inleiding

De Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) heeft kennisgenomen van de hoofdlijnenbrief waarin het Kabinet de kaders schetst voor een nieuw drugsbeleid. In het Strategisch Beraad Veiligheid d.d. 9 juli 2009 is de VNG gevraagd te reageren op deze hoofdlijnen, mede met het oog op de komst van de nieuwe drugsnota. Met de hoofdlijnenbrief geeft het kabinet gehoor aan de roep om vernieuwing van het drugsbeleid. Een roep die ook door gemeenten wordt gedaan, in de hoop dat er heldere kaders worden gesteld waarbinnen gemeenten kunnen opereren.

Achtergrond

Het coffeeshopbeleid is voor gemeenten een wezenlijk onderdeel van het drugsbeleid dat op lokaal niveau voor veel problemen zorgt. Daarom zal de aandacht in deze brief ook primair uitgaan naar de hoofdlijnen op dit beleidsterrein. Al in november van vorig jaar stelden diverse burgemeesters het coffeeshopbeleid aan de orde tijdens een door de VNG en de gemeente Maastricht georganiseerde bestuurlijke conferentie.

Om de coffeeshopproblematiek het hoofd te bieden wensen de gemeenten een verdere regulering van het coffeeshopbeleid. Ondanks dat het kabinet de problematiek erkent en goede stappen zet in de richting van een congruent en duurzaam drugsbeleid, geeft het kabinet in de hoofdlijnenbrief helaas onvoldoende handvatten aan gemeenten om de coffeeshopproblematiek goed aan te pakken.

Desondanks ondersteunen wij de algemene doelstellingen van het drugsbeleid. Namelijk het tegengaan en reduceren van drugsgebruik (voor zover het leidt tot gezondheids- en sociale schade) en het voorkomen en verminderen van de schade die aan het gebruik van, de productie van en de handel in drugs is verbonden. Het kabinet geeft aan de vier adviezen van de Adviescommissie drugsbeleid in hoofdlijnen over te nemen. Om deze reden zullen wij onze reactie langs de structuur van de adviezen van de commissie geven, te weten:

1. Coffeeshops: retour naar kleinschaligheid, ruimte voor experimenten
2. Terugdringen van het drug- en alcoholgebruik door (jonge) minderjarigen

3. Versterking en verbreding van de strijd tegen georganiseerde drugsmisdaad
4. Meer bestuurlijke kracht en lerend vermogen organiseren

Wij vragen hierbij namens de gemeenten echter wel aandacht voor het volgende.

1. Coffeeshops: retour naar kleinschaligheid, ruimte voor experimenten

Het kabinet heeft de opvatting dat coffeeshops zijn uitgegroeid tot moeilijk beheersbare grote cannabisverkooppunten en dat coffeeshops terug moeten naar waar ze oorspronkelijk voor bedoeld waren: verkooppunten voor de lokale gebruikers (teneinde een scheiding van de markt voor soft- en harddrugs te bevorderen). Hiertoe geeft het kabinet gemeenten de gelegenheid tot het uitvoeren van pilots. Deze pilots dienen gericht te zijn op het realiseren van kleinschaligheid en regulering van de verkoop van cannabis. Hiermee neemt het kabinet het voorstel van de Adviescommissie drugsbeleid helaas niet volledig over.

Regulering van de achterdeur en de daaraan gerelateerde experimenten is voor het kabinet niet bespreekbaar en binnen de gestelde randvoorwaarden niet mogelijk. Voor gemeenten is het zeer interessant om te experimenteren met maatregelen ter verdere regulering van de voordeur, maar dit is voor veel gemeenten slechts een halve maatregel. Gemeenten zouden graag, naar analogie van *model V* van de Adviescommissie drugsbeleid, doorpakken naar de achterdeur aangezien dit noodzakelijk is om de criminaliteit die aan zowel de productie als de handel is verbonden, aan te pakken. Ook andere ontwikkelingen, als de niet-commerciële coffeeshop, bieden mogelijke antwoorden op de gestelde problematiek.

Met uw hoofdlijnenbrief zal in de aanstaande drugsnota nog steeds spraken zijn dan een gedoogbeleid, hetgeen een legalisering of een hard verbod uitsluit. In deze situatie is er voor gemeenten de mogelijkheid een zogeheten nulbeleid te voeren. Deze variant zien wij niet terug in de hoofdlijnenbrief.

Diverse gemeenten kiezen binnen de gedoogsituatie voor een stevig beleid gericht op preventie, waarbij door middel van actieve campagnevoering, voorlichting en informatieverstrekking het gebruik van drugs (onder meer onder jongeren en drugstoeristen) wordt ontmoedigd. De VNG ziet dit ontmoedigingsbeleid als een belangrijk element om de algemene doelstelling van het drugsbeleid te realiseren en pleit er dan ook voor om het betrekken bij de pilots en de nieuwe drugsnota. De VNG vraagt om een duidelijk kader in de nieuwe drugsnota dat voldoende handvatten biedt voor lokaal maatwerk.

Handhaving coffeeshopbeleid

Wij zijn van mening dat de handhaving van de voorwaarden voor coffeeshops zowel een bestuursrechtelijke als een strafrechtelijke aanpak nodig heeft. De laatste jaren lijkt er met name aandacht te zijn geweest voor de bestuursrechtelijke aanpak. Ook in de hoofdlijnenbrief geeft het kabinet aan dat het budget voor de pilots niet ingezet mag worden voor extra politiecapaciteit en daarmee de strafrechtelijke aanpak buitenspel wordt gezet.

Voor de uitvoerbaarheid van het beleid is het voor gemeenten belangrijk dat er voor de pilots ook budget vrijgemaakt wordt voor strafrechtelijke handhaving. Wij pleiten dan ook voor een benadering waarbij er balans is tussen de inzet van het bestuur (gericht op overlast), justitie en politie (gericht op criminaliteit) en de gezondheidszorg (gericht op de zorg). Alle organisaties dienen op een evenwichtige wijze meegenomen te worden zowel in de opzet van de pilots als bij het onderzoek naar de uitwerking daarvan.

Het kan dan ook niet zo zijn dat er vanuit het Kabinet randvoorwaarden worden geformuleerd en er al bij voorbaat een slag om de arm wordt gehouden rond de prioriteitstelling bij het OM en de politie (zoals in de hoofdlijnenbrief wordt geschetst). Dit werkt een eenzijdige handhaving in de hand.

Internationale dimensie

In de hoofdlijnenbrief staat het kabinet bewust niet stil bij de internationale dimensie van de drugsproblematiek. Voor de nieuwe drugsnota vinden wij het belangrijk dat er, vooral voor de grensgemeenten, wel aandacht is voor de internationale context van de drugsproblematiek. Grensgemeenten kampen onder meer met drugstoerisme en de daaraan gerelateerde overlast en criminaliteit. Gemeenten geven aan dat de huidige drugsproblematiek Europese afstemming vraagt. Het is dan ook van belang om te komen tot een houdbaar Europees softdrugsbeleid. Internationale afspraken over de wijze waarop met de (grensoverschrijdende) problematiek omgegaan dient te worden, zijn van groot belang voor een geslaagd binnenlands drugsbeleid. Wij vragen hiervoor nadrukkelijk aandacht in de drugsnota.

2. Terugdringen van het drug- en alcoholgebruik door (jonge) minderjarigen

Het kabinet erkent dat het gebruik van drugs en alcohol door minderjarigen veel sterker dan nu en met oog voor samenhangend probleemgedrag moet worden tegengegaan. Wij onderschrijven de gedachte dat het gebruik van alcohol en drugs onder jongeren tegengegaan moet worden. De rol en de taak van gemeenten is hierin aanzienlijk. Gemeenten hebben met de gewijzigde Drank- en Horecawet meer mogelijkheden om op lokaal niveau invulling te geven aan het alcoholbeleid, met name om overmatig alcoholgebruik onder jongeren tegen te gaan. De hoofdlijnenbrief lijkt in een vergelijkbare mogelijkheid voor drugsgebruik te voorzien.

3. Versterking en verbreding van de strijd tegen georganiseerde drugsmisdaad

Het kabinet geeft aan dat de bestrijding van de georganiseerde criminaliteit en het tegengaan van de productie van en handel in drugs belangrijke prioriteiten zijn in het "Programma Versterking Aanpak Georganiseerde Misdaad". Wij zijn voorstander van deze programmatische aanpak en de specifieke aandacht voor drugsgerelateerde misdaad hierin. Desondanks vragen wij wel extra aandacht voor een gezamenlijke inzet van zowel strafrechtelijke als bestuursrechtelijke handhaving. De Regionale Informatie en Expertise Centra (RIEC's) kunnen hier een voorname rol bij spelen.

4. Meer bestuurlijke kracht en lerend vermogen organiseren

Er wordt door het kabinet voorgesteld om een Ministerieel Team in het leven te roepen. Dit team dient lerend vermogen te creëren en een helder beleid te formuleren. Wij zijn van mening dat de problemen in de uitvoering van het huidige drugsbeleid zijn ontstaan door het gebrek aan heldere kaders waarbinnen het beleid uitgevoerd kan worden. Alleen een Ministerieel Team kan deze beleidsverwaarlozing niet tegengaan. Het beleid zelf moet zorgen voor een borging van ontwikkeling en leervermogen. Om te leren is het noodzakelijk periodiek het oor te luister te leggen bij de uitvoerders van het beleid, waaronder de gemeenten, om zodoende de praktische uitvoerbaarheid van het beleid te volgen en waar nodig bij te stellen. Wij stellen zodoende voor om het drugsbeleid periodiek te agenderen in een bestuurlijk overleg met de VNG en gemeenten.

Het kabinet geeft verder aan dat het drugsbeleid permanent gemonitord dient te worden. Het Rijk en de gemeenten hebben in het bestuursakkoord afgesproken een reductie van het aantal beleidsmonitoren met minimaal 25% (van 292 nu naar hooguit 219 in 2011). Dit ligt in het verlengde van het streven interbestuurlijk toezicht te verminderen. Vanuit deze optiek lijkt het niet voor de hand liggend om een nieuwe monitor op drugsbeleid in het leven te roepen.

Publieke verantwoording op lokaal niveau geschiedt in beginsel door de gemeenteraad. Op de onderwerpen waar een algemene verantwoordingsplicht geldt, of waar in nader overleg is overeengekomen dat een dergelijk behoefte bestaat, is het mogelijk om via www.waarstaatjegemeente.nl (zoals reeds gebeurt ten aanzien van het afstandscriterium) informatie te ontsluiten.

Wij verzoeken het kabinet om deze argumenten en gemeentelijke perspectieven in de nieuwe drugsnota op te nemen.

Hoogachtend,
Vereniging van Nederlandse Gemeenten

A handwritten signature in black ink, consisting of a large, stylized 'P' followed by a series of loops and a horizontal line.

Mr. R.J.J.M. Pans
Voorzitter directieraad

Een afschrift van deze brief is verstuurd aan de minister van Volksgezondheid Welzijn en Sport, de minister van Justitie en de minister van Jeugd en Gezin.